

Δεκεμβριανή λιακάδα στην Πάτρα, Αράτου και Αλ. Υψηλάντου με τον ξυλουργό Λάμπρο Καλόμβο αριστερά και άλλους στην παρέα, μπροστά στον φούρνο του Σταύρου και της Ζωής Αναστασίου που λειτουργούσε ήδη πριν το 1933 (αρχείο Παύλου Τσουλάρα)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ - ΤΑ ΚΤΙΡΙΑ - ΟΙ ΤΑΠΠΕΛΕΣ - Η ΑΓΟΡΑ

Η Πάτρα και τα μαγαζιά της

Η ΜΕΤΑΚΟΜΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΩ ΠΟΛΗ

Του **ΥΑΣΣΟΥ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ**

Ηδη από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας είχε οριοθετηθεί περίξ της σημερινής οδού Παντοκρά-

τορος, το «εμπορικό κέντρο» της παλιάς Πάτρας. Με την απελευθέρωση και την οικοδόμηση της Κάτω πόλης τα δεδομένα άλλα-

ξαν. Οι εμπορικές ανάγκες των κατοίκων μεταφέρθηκαν, μαζί με τις κατοικίες τους, στην Κάτω πόλη. Και προϊόντος του χρόνου

λειτουργούσαν το ένα μετά το άλλο νέα μαγαζιά. Και όσο μεταβάλλονταν οι ανάγκες, όσο «ξεφύτρωναν» νέα επαγγέλματα, τόσο γι-

γάντωνε αυτή η ιστορία με τα μαγαζιά της Πάτρας. Η οποία είναι αδύνατον να καταγραφεί σε ένα και μόνο αφιέρωμα των «Επιλο-

γών» της «Π». Γι' αυτό και το ανά χείρας τεύχος είναι το πρώτο σε μια σειρά άλλων που θα ακολουθήσει.

➔ **ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΑΣ** κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα είχαν κατατάξει την Αχαΐα στην πρωτοπορία της Ελλάδας και της Ευρώπης. Είχαν φέρει ανάπτυξη, ευημερία και πολιτισμό. Σήμερα, δυστυχώς, διανύουμε την πιο «σκοτεινή» περίοδο. Οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες πλήττονται, ενώ η Αχαΐα είναι στις τελευταίες θέσεις σε όλους τους δείκτες. **Η παράταξη «Επιμελητήριο Πρωταγωνιστής»** ιδρύθηκε για να μετατρέψει το Επιμελητήριο από «απόντα» σε «πρωταγωνιστή» της προσπάθειας να πάρει ξανά η Αχαΐα τη θέση που της αρμόζει στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό, σας προσφέρουμε μια σειρά **Ενθέτων** που περιγράφουν την **ένδοξη ιστορία των επιχειρήσεων και των επαγγελματιών της Αχαΐας**.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

- ➔ Η ανάπτυξη και η τοπική οικονομία στον 19ο και 20ό αιώνα
- ➔ Βιομηχανίες-Επιχειρήσεις-Πρόσωπα-Γεγονότα

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΔΗΝΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΤΟ ΑΛΠΠΟΥΜ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ

Πινακίδες και διαφημίσεις

ΑΣ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ ΜΕΡΙΚΑ ΠΑΛΙΑ ΜΑΓΑΖΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

1 Σύναξη σταφιδосуσκευαστών περί το 1960 (αρχείο Δήμου Πατρέων)

2 Το περίφημο ραφείο του Βασίλη Μαστοροπούλου εγκαινιάστηκε το 1962 (αρχείο Χριστίνας Μαστοροπούλου)

3 Οικοδομικά υλικά Σκάρπα, χαμπλά στην Ερμού. Είναι Λύγουστος του 1924 (αρχείο Βασίλη Καραβασίλη)

4 Βιομηχανία ζαχαροπλαστικής Αγγελόπουλου - Ηλιάδη, στις σκάλες της Γεροκωστοπούλου (αρχείο Νόρας Στάμου)

5 Δημοσίευμα της 07/06/1927. Είχε μετακομίσει στη γωνία - οίκημα Βουδ (Μουσείο Τύπου ΕΣΗΕΠΗΝ)

6 Από τα πρώτα μαγαζιά για αγορά δικύκλου, στην Μαιζώνος (αρχείο Χάρη Ιωάννου)

7 Ο Δρούβας στον Άγιο Αλέξη, από το 1910

8 Διαφήμιση στον «Νεολόγο» στις 29/12/1961 (Μουσείο Τύπου ΕΣΗΕΠΗΝ)

ΡΑΦΕΙΟΝ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΣΤΟΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ρ. Φερραίου 63 - Τηλ. 29-14
ΠΑΤΡΑΙ

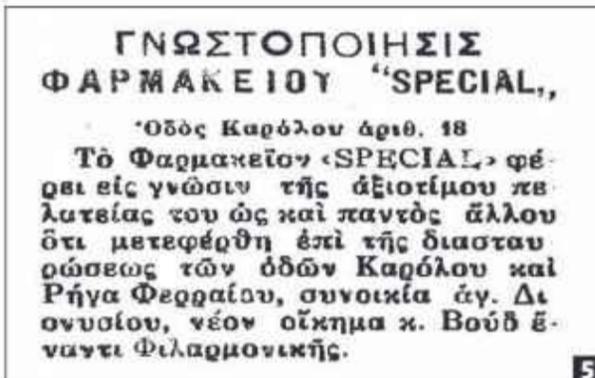
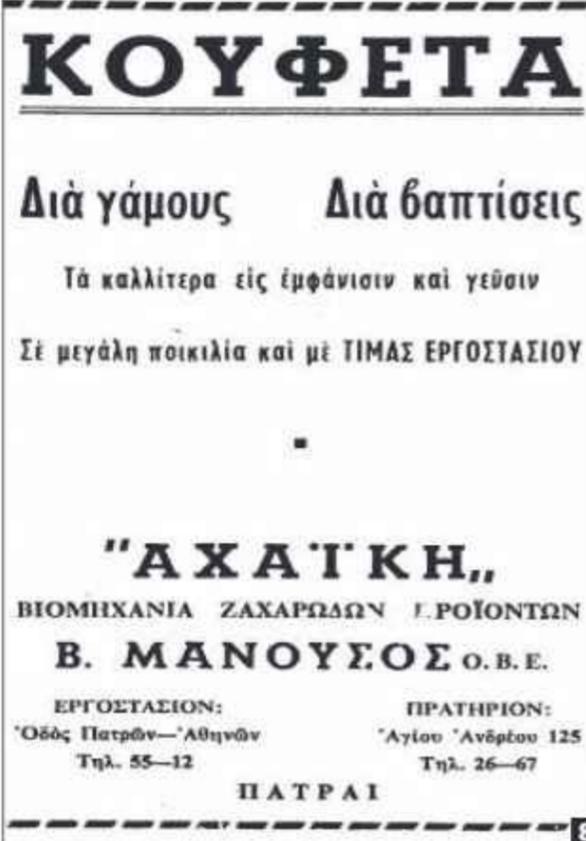
ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ἄξιότιμε Κύριε,
Θὰ θεωρήσω τιμὴν μου, τὴν παρουσία σας εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου Καταστήματός μου (ΡΑΦΕΙΟΥ) ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ρ. Φερραίου 63, τελεσθεσάμενα τὴν 12ην Νοεμβρίου 1962 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 7.30 μ. μ.
Ἡ παρουσία σας εἰς τὰ ἐγκαίνια, θὰ ἀποτελέσῃ δι' ἐμέ μιά ἐκδήλωσι ἀναγνωρίσεως τῆς προσπάθειάς μου, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς πελατείας μου.

Ὅπως ὁμέτερος
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΣΤΟΡΟΠΟΥΛΟΣ

Τὰ ἐμπορεύματα ταξιδεύουν διὰ λυμὴν καὶ κίνδυνον τοῦ ἀγοραστοῦ

ΤΟ ΚΟΡΥΦΑΙΟ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ

Το δισκάδικο του Σπυρόπουλου

Για πάρα πολλά χρόνια η επιλογή δίσκων (και αργότερα κασετών) γινόταν από ένα μαγαζί στην Πάτρα, το κορυφαίο του είδους, του Τάκη Σπυρόπουλου. Αλλάξε τρεις διευθύνσεις στις τρεις σχεδόν δεκαετίες που λειτούργησε. Ξεκίνησε από τη Ρήγα Φεραίου αρχές δεκαετίας '60, συνέχισε στην Κορίνθου (έως το 1972), δίπλα στη Βούρβαχη και ακολούθως πιο νότια, Κορίνθου και Βότση μέχρι που έκλεισε το 1989.

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ Το παλιό καμίνι στην Ερμού

Απαράμιλλη μαρκίζα

Το καμίνι στο κατάστημα με γεωργικά εργαλεία Αν. Παύλου Γραμματικόπουλου ξεκίνησε να καλεί περίπου το 1890, σύμφωνα με πληροφορίες του Θάνου Χριστακόπουλου. Αφεντικό στην επιχείρηση, δεκαετίες δεκαετι-

ες μετά, είναι ο Διονύσιος Γραμματικόπουλος. Στον ίδιο χώρο δούλεψε ο παππούλης του και ο πατέρας του ως υπάλληλος από το 1955 του Φώτιου Φιλιππίου στον οποίο ανήκε εκείνη την εποχή το εργαστήριο.

1 Δεξιά στην εξοχή με φίλο του 2 Ως «Δισκοθήκη» στην Κορίνθου 246 3 Το ξεκίνημα έγινε στο κατάστημα «Φλαμένκο» με τον Βασίλη Φαφούτη (αρχείο Ανδρέα Σπυρόπουλου) 4 Καλοντυμένος στην οροφή του σπιτιού 5 Πολύ νεαρός σε αταυτοποίητο σημείο έξω από την Πάτρα 6 «Η μεγαλύτερα συλλογή», τέλη δεκαετίας '60 (αρχείο Μίνας Μπακίρα) 7 Θα μπορούσαν να βγάλουν σέλιφι, μα όχι τη δεκαετία του '50 8 Αμέριμος ο Τάκης Σπυρόπουλος με τα γυαλιά πλίου

ΔΕΚΑΕΤΙΑ '50

Στην Αγίου Νικολάου για ψώνια

Καρτ ποστάλ με την οδό Αγίου Νικολάου τη δεκαετία του '50. Αριστερά το κατάστημα ανδρικών ειδών και ειδών πολυτελείας Βασιλείου Κάλλιστρου (με κεντρική είσοδο από την οδό Μαιζώνος 62, σύμφωνα με τον «Οδηγό Πατρών»). Εκεί τώρα είναι το «Marks & Spencer». Ιδρύθηκε το 1902 και τώρα είναι επί της Κορίνθου, μεταξύ Αγίου Νικολάου και Κολοκορτώνη. Δεξιά φαίνεται τμήμα της οικίας Κρεμμύδη στη γωνία με Μαιζώνος (εκεί τώρα είναι το «Zara»). Αριστερά πιο κάτω, στη γωνία με Ρήγα Φεραίου στεγαζόταν τότε το βιβλιοπωλείο «Η Γωνιά του Βιβλίου».

Πάτρα: Όδος 'Αγίου Νικολάου

Rue St. Nicolas

1

2

3

4

1 Αγίου Νικολάου και Μαιζώνος (αρχείο Ρούλης Αλεξοπούλου)

2 Στην Αγίου Νικολάου ('60ς) και πάλι, όπου το βιβλιοπωλείο και τυπογραφείο Παν. Δ. Βορίση και τα φροντιστήρια Κάτσεντα (αρχείο Δημ. Παπαδήμου και Ελένης Φραγκιά / ΕΛΙΑ)

3 Από λιτανεία της καθολικής κοινότητας τη δεκαετία του '30. Διακρίνεται η αγορά Αργύρη, που εξυπηρετούσε δεκάδες καταναλωτές

4 Συσκευασία γλυκών από το «Κυψέλη» στην οδό Κορίνθου (αρχείο Παναγιώτη Ρούβαλη)

5 Το... σπέσιαλ φαρμακείο Κ. Κανελλοπούλου και Ι. Πιτσινού, Ρήγα Φεραίου και Καρόλου 18 (αρχείο ΑΛΙΝΑΡΙ).

6 Το βενζινάδικο Κολοκυθά που λειτούργησε το 1964 (kolokithas.gr)

7 Φτηνά κασμίρια στην Ερμού («Π» 8/4/1959, συλλογή Βασιλικής Καριώτη)

5

6

ΕΡΜΟΥ 20

ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΔΩΝ Ρ. ΦΕΡΑΙΟΥ - ΛΓ. ΑΝΑΡΕΟΥ

ΜΕΤΕΦΕΡΘΗ ΤΟ ΓΝΩΣΤΟ ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΚΑΣΜΗΡΙΩΝ

πού έλειτούργησε κατά την χειμερινή περίοδο (Μαιζώνος 91) και έντυσε όλους τούς Πατρινοούς μέ φθηνά ύφάσματα

ΕΡΜΟΥ 20

Και δά λειτουργήση και πάλιν από **ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ**

ΚΑΙ ΔΙ' 20 ΜΟΝΟΝ ΗΜΕΡΑΣ

διά νά πωλήση εις καταπληκτικός

ΤΙΜΑΣ ΦΘΗΝΕΙΑΣ

όλα τά μοντέρνα καλοκαιρινά και ντεμί σαιζόν

ΑΝΔΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ

Ύφασματα τών Έργοστασίων ΛΑΝΑΡΑ—ΜΠΡΙΤΑΝΙΑ—ΜΗΝΑΪΔΗ κ.λ.π. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 1958—59

ΕΙΣ ΤΙΜΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

ΟΛΑ ΜΟΝΤΕΡΝΑ—ΑΝΤΟΧΗΣ
ΚΑΙ ΣΕ ΥΠΕΡ—ΜΟΝΤΕΡΝΟΥΣ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΥΣ

ΠΡΟΣΟΧΗ! ΜΕ ΤΟ ΜΕΤΡΟ:

Τό κοστούμι χρειάζεται πλέον 2.80 μ.

ΚΑΣΜΗΡΙΑ ΦΡΕΣΚΟ ΟΛΟΜΑΛΛΑ	98
ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΔΡΧ.	
ΚΑΜΠΑΡΔΙΝΕ ΟΛΟΜΑΛΛΑ	118
ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΔΡΧ.	
ΠΕΝΝΙΕ ΟΛΟΜΑΛΛΑ	178
ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΔΡΧ.	

ΓΙΑ ΝΑ ΝΤΥΘΟΥΝ ΟΛΕΣ ΚΑΙ ΟΛΟΙ

ΕΡΜΟΥ 20

7

8 Η «Βοσκοπούλα», ένα ιστορικό γαλακτοπωλείο επί της Γερμανού και Σωτηριάδου, που ξεκίνησε το 1915. Το 1939 περιήλθε στην κατοχή του Δημήτρη Νικολακόπουλου μέχρι τον θάνατό του το 1991. Λειτουργήσει για δέκα ακόμα χρόνια από τη σύζυγό του Κατίνα. Στη φωτ. προ 35ετίας ο Δ. Νικολακόπουλος (αρχείο Κατερίνας Σταματοπούλου) 9 Το σουζέρι του Λαγκαδινού στο Μαρκάτο (αρχείο Παν. Πορφυρόπουλου) 10 Το ζαχαροπλαστέιο Καραβίτη στην Αγίου Νικολάου (συλλογή Οδυσσεά Ζερζωτή) 11 Η ταμπέλα από το ξακουστό «Σίδνεϊ», το εστιατόριο με τις μεγάλες μερίδες (αρχείο Ανδρέα Αύλιχου) 12 Ανταλλακτικά ποδηλάτων και όχι μόνο, στο κατάστημα Ιω. Ιωάννου, εκεί όπου τώρα το Ταχυδρομείο (αρχείο Χάρη Ιωάννου) 13 Κωδωνοποιείο και εκκλησιαστικά είδη Δ. Μπέλλα, ψηλά στην Ερμού, στο Μαρκάτο (E.Bellas.gr) 14 Πίσω στα '80ς το περίφημο «Laser» στην πλατεία Ολγας (αρχείο Νίκου Τσασούσογλου) 15 Πίνοντας καφέ στο τέρμα της κλίμακας Εεροκωστοπούλου, κάτω από τον πλάτανο, το 1912 (Drahomier Joseph Ruzicka)

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΙΑ

Εικόνες μιας άλλης εποχής

Εικόνες διαφορετικές, τόσο παλιές πια. Μυρωδιές, αισθήσεις και μια γεύση άλλης εποχής, που πέρασε ανεπιστρεπτή. Περσμένης αλλά ίσως όχι ξεχασμένης σε κάποιες τουλάχιστον γωνιές της Πάτρας. Καταστήματα που δεν υπάρχουν πια κι άλλα, ελάχιστα, που συνεχίζουν την παράδοση αιώνων.

1

2

3

5

6

6

10

4

7

8

1 Πατρινοί κεραμοπλάστες μπροστά στο εργαστήριό τους με τα προϊόντα τους, αρχές 20ού αιώνα (paliapatra.gr)

2 Μανάβικο Κορίνθου και Κανάρη (1929-1956). Εκλείπει αναγκαστικά γιατί στη θέση του κτίστηκε το ΙΚΑ. Στη φωτογραφία ο Γεράσιμος Σπυρόπουλος με τη κόρη του Τούλα και τη σύζυγό του Βιργινία, το 1950

3 Ο Ανθόπουλος εν ώρα εργασίας. Ο Ιωσαφάτ και ο Θανάσης Ανθόπουλος το 1948 άνοιξαν το πρώτο τους φωτογραφείο στην πλατεία Υψηλών Αλωνίων, στη γωνία με την Αθανασίου Διάκου. Από τότε ακολούθησε το άνοιγμα και άλλων καταστημάτων από τους απογόνους τους

4 Ο χώρος του τυπογραφείου του Θεόδωρου Κούκουρα στο ισόγειο της οικίας του στην οδό Ρήγα Φεραίου & Παπαρηγοπούλου

5 Το εσωτερικό του κρηποπλαστείου Αθαν. Αβράμη (αρχείο Δήμου Πατρέων)

6 Εσωτερικό βυρσοδεψείου στον Άγιο Γεράσιμο, δεκαετία 1960

7 Στο Μαρκάτο (πλατεία Καποδίστρια). Παραδοσιακό μπακάλικο, στη γωνία με την Υψηλάντου, τέλη δεκαετίας 1960

8 Το μικρό αυτό καφεενεδάκι βρισκόταν εκεί όπου σήμερα είναι το ξενοδοχείο «Λοτήρ», Αράτου και Αγίου Ανδρέου, δεξιά η Αγορά Αργύρη όπως ήταν τότε. Προσέξτε το μικρό γκαρσόνι... Πλάνο του 1953 (Elen Auerbach)

9 Φούρνος στην Πάτρα, τέλη δεκαετίας 1930

10 Βαρελοποιείο Ιωάννη Ραυτόπουλου στην οδό Υψηλάντου

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΤΩΝ ΠΙΤΣΙΡΙΚΑΔΩΝ

Σκάστρες και άλλα μαγικά

ΤΟ «ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΣΤΙΛΒΩΤΗΡΙΟΝ» ΑΝΟΙΞΕ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '30

Για πολλά χρόνια ήταν ο παράδεισος των πιτσιρικάδων, το μαγαζί - ταμπού στην Μαιζώνος, απέναντι από την Ευαγγελίστρια, στο οποίο που κάθε μπόμπιρας ονειρευόταν να μπει και περιμένε πώς και πώς να χαλάσει το κατζίλκι του. Το άνοιξε την δεκαετία του 1930 ο Θεόδωρος Αποστολάκος ερχόμενος από την Αμερική γι' αυτό και το ονόμασε «ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΣΤΙΛΒΩΤΗΡΙΟΝ». Ο γιος του και αυστηρός πάντα ιδιοκτήτης του, Γιώργος

Αποστολάκος, είχε στο μαγαζί είδη στιλβωτηρίου, συλλεκτικά είδη, γραμματόσημα αλλά κυρίως τρικ. Αυτά τα μαγικά τρικ που εμφανίστηκαν τέλη δεκαετίας του '60 και είχαν τρελάνει όλους. Θραύσιμα έκαναν τότε οι σκάστρες για τα τοιγάρα, τα δυναμιτάκια, το τοιγάρο που ανάβει μόνο του, το νόμισμα που εξαφανίζεται, το λουλούδι στο πέτο που πετάει νερό, οι τσίχλες με το ελατήριο, οι ακατάλληλες τράπουλες και αργότερα ο κύβος του Ρούμπικ, καραμέλες με γεύση πιπε-

ριού, αόρατο μελάνι, αμπούλες "θύσσομου αερίου", ελαφρού δακρυγόνου, καταπληκτική αβλαβής φαγουρόσκονη, το ανθρωπάκι που καθόταν στην τουαλέτα και με αναπτήρα φούσκωνε και τρόπον τινά αφόδευε από πίσω, πλαστικές σαύρες ή και ταραντούλες, αλλά και γραμματόσημα. Το μαγαζί έκλεισε τον κύκλο του με τον θάνατο του Αποστολάκου το 1997 (σύζυγος του η καθηγήτρια μουσικής Στέλλα Κούρτη).

* Μαρτυρία Ανδρέα Ανδριόπουλου

1 Η ποτοποιία Π. Αγουριδίδη (σήμερα κατεδαφισμένη) από τις παλαιότερες των Πατρών καθώς ιδρύθηκε από τον Αντώνη Αγουριδίδη το 1893 2 Φωτογραφία τραβηγμένη τον Ιούνιο του 1992, από το αρχείο της Νανάς Κωτισπούλου. Βρισκόταν δίπλα στον Μουστάκη 3 Θεε φρεσκοτυπωμένη τοπική εφημερίδα, θεε περιοδικά, θεε σοκολάτες, μπύρες ή εκείνο το αφράτο τσουρεκάκι (Ναι, εκκείνο στο διάφανο σακουλάκι, κλεισμένο με συρραπτικό!). Όλο και κάτι θα είχαν αγοράσει -οι μεγαλύτεροι- απ' τα χεράκια του. Σφηνωμένος στο κάδρο του, με κορνίζα από αναπτήρες BIC, καραμέλες βουτύρου ΙΟΝ, κομπολόγια, καρτ ποστάλ με το άνθινο ρολόι, το αγαλματάκι του Σάτυρου και φόντο τα τοιγάρα. Στο βάθος δεξιά προφυλακτικά STOP, με ταυτόχρονο κλείσιμο του ενός ματιού... Το περίπτερο του Σταθμού του ΟΣΕ στην Αγίου Ανδρέου. Ούτε μια μέρα, ούτε μια νύχτα, από τα μέσα της δεκαετίας του '50 δεν έκλεισε ποτέ! Στη φωτογραφία ο Ανδρέας Σαράντης στο πόστο του από το 1989, συντροφιά πάντα με ένα ραδιοφανάκι... (αρχείο Αρη Μπετχαβά) 4 Ο Γιώργος Αποστολάκος, από τους πιο κομψούς και σπορτίβ Πατρινούς, έμενε ψηλά στην Γ. Ρούφου. Διατηρούσε στέλη σε καθημερινή τοπική εφημερίδα όπου σχολίαζε την πολιτική και κοινωνική κατάσταση με ψευδώνυμο...

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

ΜΗ ΧΑΣΕΤΕ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΜΑΪΟΥ

Τα ξενοδοχεία στην παλιά Πάτρα

- ⇒ Οδοιπορικό: Στα ξενοδοχεία των Πατρών ⇒ Η αυτοκτονία στο Ξενοδοχείο: Διήγημα του 1895
- ⇒ Ο πολυσυζητημένος «Μωρέας»: Στην Ηρώων Πολυτεχνείου ⇒ Ο Δανός καλλιτέχνης: Αυτοκίνηση το 1838
- ⇒ Πάτρα - 1830: Το μοναδικό ξενοδοχείο ⇒ Θεόδωρος Πετρακόπουλος: Ο πατριναός ξενοδόχος
- ⇒ Κώστας Τριανταφύλλου: Ξενοδοχεία και Πανδοχεία ⇒ Χριστόφορος Νέζερ: Οι εντυπώσεις του Φρούραρχου
- ⇒ Ανδρέας Μεντζελόπουλος: Σφράγισε μια εποχή ⇒ Μητρόπολις: Το «Μέγα Ξενοδοχείο»
- ⇒ Ξενοδοχείο Ματζέστικ: Κόσμημα στην Τριών Συμμάχων ⇒ Φωτογραφικό οδοιπορικό: Στην παραλιακή οδό

